

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації ВАЛЬДА Олексія Володимировича
на тему: «Клініко-експериментальне обґрунтування профілактики
основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою»
на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за
спеціальністю 221 Стоматологія**

1. Виконання освітньо-наукової програми.

Аспірантом Вальда Олексієм Володимировичем повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури Одеського національного медичного університету (далі - ОНМедУ), що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р.

Аспірант Вальда Олексій Володимирович здобув глибинних знань зі спеціальності, оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. Набув універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. Здобув мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи.

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Вальда Олексія Володимировича було затверджено рішенням вченої ради стоматологічного факультету ОНМедУ (протокол № 2 від 27 жовтня 2016 року). Науковий керівник - д-р мед. наук, проф. Шнайдер С.А завідувач кафедрою загальної стоматології ОНМедУ.

Термін виконання роботи: 2016-2020 роки.

Всі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта Вальда Олексія Володимировича виконані, що підтверджено результатами підсумкової (річної) та заключної атестації.

Дослідження: клінічні, експериментальні, клініко-лабораторні, молекулярно-генетичні та статистичні проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації.

Актуальність теми полягає у підвищенні ефективності комплексного стоматологічного лікування дітей з бронхіальною астмою.

Питання поєднаних уражень порожнини рота та органів дихання займають важливе місце в дитячій стоматології. Алергічні захворювання сприяють розвитку стоматологічної патології, створюють несприятливі умови для твердих тканин зубів і тканин пародонта. Одним із видів такої соматyki являється бронхіальна астма, що є багатofакторною патологією з генетичним компонентом. Стероїдна терапія лікування бронхіальної астми створює додаткові негативні ризики для твердих тканин зубів і тканин пародонту. Тому розробка профілактичних заходів при стоматологічному лікуванні дітей з бронхіальною астмою є актуальним завданням сучасної стоматології.

На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

4. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота аспіранта Вальда Олексія Володимировича на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування профілактики основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою» виконано відповідно до плану НДР кафедри загальної стоматології ОНМедУ «Особливості діагностики і клінічного перебігу захворювань пародонта та слизової оболонки порожнини рота в осіб молодого віку, сучасні методи їх профілактики та лікування» та лікування (№ держреєстрації 0114U007010) та є фрагментом даної науково-дослідної роботи.

5. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Аспірантом Вальда Олексієм Володимировичем доповнені науково-епідеміологічні дані про розповсюдженість, структуру та клінічні прояви основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою.

Доповнено наукові дані про основні етіологічні фактори розвитку основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою.

Вперше показано, що у дітей з бронхіальною астмою в порівнянні з групою контролю переважає делеційний поліморфізм генів детоксикації (58 %), мінорний алель гена MMP9 (37,5 %), наявність генетичних поліморфізмів генів GSTM1 MMP9 (-8202 A>G), VDR (T352C), VEGFA, що свідчить про зниження резистентності організму та схильність до алергічного запалення пародонту.

Вперше показано, що розроблена лікувально-профілактична терапія при комплексному стоматологічному лікуванні дітей з бронхіальною астмою

дозволила підвищити в ротовій рідині показники антимікробного та антиоксидантного захисту (активність лізоциму та каталази в 2,25 рази та в 1,6 рази відповідно) та знизити показники, що відображають запальні процеси в порожнині рота (активність уреазі в 1,64 рази, еластази в 1,7 рази, перекисного окислення ліпідів (ПОЛ) в 1,6 рази) та знизити довірчий інтервал коливань рН ротової рідини в 1,8 рази.

Вперше показано, що під дією розробленого лікувально-профілактичного комплексу було отримано стабільний позитивний профілактичний результат стоматологічних захворювань: зменшення ступеня запалення в яснах у дітей з бронхіальною астмою, зниження спазмування капілярів та збільшення кровотоку в них, покращення мінералізації кісткових тканин та поліпшення структури кісткових тканин, підвищились кислоторезистентність емалі зубів та її електрична резистентність.

6. Нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для галузі знань 22 Охорона здоров'я та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Розроблено та обґрунтовано для практичного впровадження новий метод комплексного лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою, який крім санації порожнини рота і професійної гігієни отримували за інструкцією 2 рази на рік лікувально-профілактичний комплекс (ЛПК), що включав місцево у вигляді аплікацій гель «Квертулідон», який містить біофлавоноїд кверцетин, пребіотик інулін, імуностимулятор імудон і цитрат кальцію, і per os препарат «Леквін», що містить додатково лецитин (розробки ДУ «ІСЦЛХ НАМН України»).

Результати дисертаційної роботи впроваджені у практичну діяльність консультативно-поліклінічного відділу ДУ «ІСЦЛХ НАМН» (м. Одеса), стоматологічного відділення №2 багатопрофільного медичного центру ОНМедУ (м. Одеса), КНП «Одеська обласна клінічна стоматологічна поліклініка» ООР (м. Одеса). Матеріали дисертації включені в навчальний процес Одеського національного медичного університету (м. Одеса), кафедри дитячої стоматології ТзОВ «Львівський медичний інститут» (м. Львів).

7. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Аспірант Вальда Олексієм Володимировичем особисто провів дослідження. В поглиблених клінічних дослідженнях брали участь діти 6-10 років з бронхіальною астмою (основна група – 25 осіб, група порівняння – 22 особи). Обстеження проводилось в умовах стоматологічного кабінету в спокійній

обстановці через 5 хвилин після отримання письмової згоди батьків. Під час огляду ретельно збирався анамнез, поглиблено вивчався стоматологічний статус.

Експериментальні дослідження проводились на 32 білих щурах лінії Вістар.

В роботі були використані сучасні клінічні, експериментальні, клініко-лабораторні, молекулярно-генетичні та статистичні методи дослідження, адекватні поставленим завданням.

Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані, сформульовані на підставі ретельного аналізу проведених досліджень, мають теоретичне та практичне значення. Результати досліджень відповідають запланованій меті та завданням і логічно впливають з наведеного матеріалу.

Статистичну обробку результатів проводили за допомогою електронних таблиць «Excel» і комплексу загальноприйнятих статистичних показників. При математичній обробці первинного матеріалу були розраховані відносні величини, середні арифметичні величини і помилки середніх величин. В ході дослідження використовувались наступні методи статистичного аналізу отриманих результатів: методи описової статистики кількісних та якісних даних (в результатах дослідження наводиться середнє значення (mean) \pm стандартне відхилення (SD)); для перевірки даних, які аналізуються, на нормальність - критерій W Шапіро-Уїлка; оцінка розміру вибірки розраховувався на основі наступних параметрів: рівень достовірності — 5%, потужність 80% при мінімально важливій різниці у 25% між порівнюваними групами.

Для обробки кінцевих результатів використовувалася комп'ютерна програма STATISTICA 6.1. для оцінки їхньої достовірності та похибок вимірювань.

Достовірність даних підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних. Обчислювали середнє статистичне значення (M) і стандартну помилку (ш), оцінювали достовірність відмінностей середніх величин відповідно до загальноприйнятого статистичним методом, використовуючи Т-критерій Стюдента. За мінімальну допустиму вірогідність, відповідно до рекомендацій для медичних досліджень, приймали $p < 0,05$, тобто ймовірність безпомилкового прогнозу складала 95 %.

Наявність первинних матеріалів перевірена на попередніх етапах роботи та підтверджується відповідними довідками.

8. Апробація результатів дисертації.

Основні положення дисертаційної роботи та наукові результати були оприлюднені і обговорені на міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку медичних наук у ХХІ ст.» (Львів, 2021), міжнародній науково-практичній конференції «Особливості модернізації

предмету досліджень представників медичних» (Київ, 2021), міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та стан розвитку медичної науки та практики в Україні» (Дніпро, 2021).

Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертації опубліковано 7 наукових праць, із них 4 статті (2 статті – за кордоном та 2 – в наукових спеціалізованих журналах України, рекомендованих для публікації результатів дисертаційних робіт), 3 тези доповідей на наукових конференціях.

Провідний внесок за обсягом у матеріалах публікацій належить здобувачу.

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Автором особисто було обрано тему дослідження та підібрані необхідні методи дослідження для виконання поставлених завдань, зібрана та проаналізована сучасна наукова література за темою дисертації. Проведено у повному обсязі клінічні, експериментальні, клініко-лабораторні, молекулярно-генетичні та статистичні дослідження за темою дисертації, вивчено ефективність запропонованого ЛПК, здійснено статистичну обробку та аналіз отриманих результатів, проведено впровадження результатів досліджень в клінічну практику. Сумісно з науковим керівником поставлена мета роботи, сформульовані основні завдання, висновки та практичні рекомендації роботи.

10. Відповідність дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 221 Стоматологія у галузі знань 22 Охорона здоров'я.

11. Біоетична експертиза дисертаційних досліджень.

Аспірантом Вальда Олексієм Володимировичем вчасно представлені всі матеріали в комісію з питань медичної етики ОНМедУ з метою проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики.

Висновком встановлено повну відповідність діючим нормам і стандартам, а також матеріалам, поданим на етапі планування роботи (протокол № 32 від 14.06.2021 року).

12. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертацію написано грамотною мовою, стиль викладу та послідовність подання матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

13. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації Вальда Олексія Володимировича комісією щодо запобігання академічного плагіату ОНМедУ не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації (протокол № 29 від 13.05.2021 року). Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта Вальда Олексія Володимировича, всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

14. Набуття теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей.

Аспірантом Вальда Олексієм Володимировичем здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Вальда Олексій Володимирович оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провів власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

ВИСНОВОК

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також за результатами фахового семінару (протокол № 17 від 19.11.2021 року) встановлено, що результати виконаного наукового дослідження здобувача вирішують важливе наукове завдання, пов'язане з підвищенням ефективності лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою за рахунок оптимізації діагностики, експериментального та молекулярно-генетичного уточнення пускового механізму порушень та розробки патогенетично, експериментально та клінічно обґрунтованого лікувально-профілактичного комплексу супроводу та включає препарати антиоксидантої, пребіотичної, імуностимулюючої, ангіопротекторної та гепатопротекторної дії, а дисертація аспіранта Вальда Олексія Володимировича на тему «Клініко-експериментальне обґрунтування профілактики основних стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ № 167 від 06.03.2019 р. (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 979 від 21.10.2020 р. та № 608 від 09.06.2021 р.) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом

МОН України № 40 від 12.01.2017 р., та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

зав. науково-організаційного та
патентно-інформаційного відділу
ДУ «ІСЦЛХ НАМИ»,
д-р мед. наук

Ольга РЕЙЗВИХ

головний лікар
ДУ «ІСЦЛХ НАМИ»,
канд. мед. наук, старш. наук. співр.

Віталій ІВАНОВ

